

Η ΕΥΡΩΠΗ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΠΑΝΑΒΕΒΑΙΩΣΕΙ ΤΗ ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΤΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

150 πτώματα βρέθηκαν ανοιχτά της θάλασσας των τυνήσιων νησιών Kerkennah πριν μερικές εβδομάδες. Τα σώματα αυτά ήταν των ανθρώπων που εγκατέλειψαν τη βίαιη σύγκρουση στη Λιβύη για να αναζητήσουν ασφάλεια στην Ευρώπη. Ο θάνατός τους προστίθεται στον αριθμό των προσφύγων και μεταναστών που χάνουν τη ζωή τους προσπαθώντας να φτάσουν στην Ευρώπη· περισσότεροι από 1400 μέχρι στιγμής

φέτος.

Αυτό δεν είναι καινούριο πρόβλημα. Απελπισμένοι πρόσφυγες και μετανάστες έχουν αναλάβει το ίδιο επικίνδυνο ταξίδι για χρόνια και χιλιάδες έχουν πεθάνει.

Όμως ενώ η Αίγυπτος και η Τυνησία, εν μέσω της δικής τους πολιτικής αναταραχής, δέχθηκαν ήσυχα εκατοντάδες χιλιάδες πρόσφυγες από τη Λιβύη, τα κράτη μέλη της ΕΕ απέτυχαν να λάβουν αξιόπιστα μέτρα για να βοηθήσουν στην πρόληψη των θανάτων -στη θάλασσα- ανθρώπων που εγκαταλείπουν τη χώρα αυτή.

Όφειλαν να αυξήσουν την εναέρια επίβλεψη και διάσωση στις θαλάσσιες επιχειρήσεις, ώστε να ενισχύσουν την ικανότητά τους να διασώζουν τα πλοία που διατρέχουν κίνδυνο. Είχαν στη διάθεσή τους ακόμα και τους πόρους του NATO και της Frontex (ο φορέας για τη συνοριακή ασφάλεια της ΕΕ) για να το πράξουν. Ομοίως, θα μπορούσαν να μετεγκαταστήσουν ευάλωτους πρόσφυγες από την Τυνησία και την Αίγυπτο. Αντ' αυτού, οι κυβερνήσεις της ΕΕ επικεντρώθηκαν σε ό,τι συνέβαινε «στο σπίτι τους» και

περιήλθαν σε κατάσταση πανικού απέναντι σε εκείνους που επέζησαν κατά τη διέλευσή τους από τη Μεσόγειο και κατάφεραν να φτάσουν στην Ευρώπη.

Την τελευταία δεκαετία έχει παρατηρηθεί σταδιακή διάβρωση της προστασίας των δικαιωμάτων των προσφύγων και των μεταναστών στην Ευρώπη. Οι πολιτικές ασφαλείας που ακολούθησαν την 11^η Σεπτεμβρίου χρησιμοποιήθηκαν ως ένα αμβλύ όργανο για τον παραγκωνισμό των ανησυχιών για τα ανθρώπινα δικαιώματα και των εύλογων μεταναστευτικών πολιτικών εις απάντηση του λαϊκίστικου φόβου. Οι οπισθοδρομήσεις εις βάρος των προσφύγων και των μεταναστών έγιναν ένα συστηματικό εργαλείο για κάποιους πολιτικούς και ΜΜΕ, κατηγορώντας τους για την αύξηση της εγκληματικότητας, για κινδύνους στην υγεία και για τα οικονομικά δεινά.

Η Ευρώπη που κάποτε έπαιζε ουσιαστικό ρόλο στην προστασία των προσφύγων, η ήπειρος της οποίας η προσφυγική κρίση του Β' Παγκοσμίου Πολέμου υπήρξε αφορμή για τη δημιουργία ενός διεθνούς καθεστώτος προστασίας των προσφύγων, διαβρώνει πλέον την προστασία των προσφύγων.

Οι πρόσφυγες αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους για να διαφύγουν από τις διώξεις και συγκρούσεις και διακινδυνεύουν τη ζωή τους στην αναζήτηση ελευθερίας και ασφάλειας. Οι μετανάστες δεν επιδιώκουν να έρθουν στην Ευρώπη από απληστία· αφήνουν πίσω τους τη φτώχεια και την οικονομική απόγνωση και αποζητούν ένα καλύτερο βιοτικό επίπεδο για τους ίδιους και τις οικογένειές τους. Η απεικόνιση των προσφύγων και μεταναστών ως ανάξιων, άπληστων ή εγκληματιών δεν αποτελεί απλώς υποκρισία, αλλά τροφοδοτεί το μίσος και τη βία. Σίγουρα μπορεί ο καθένας να ταυτιστεί με τις επιθυμίες τους για ελευθερία, ασφάλεια και ένα καλύτερο μέλλον, αντί να τους δαιμονοποιεί.

Καθοδηγούμενη κυρίως από πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα, η ΕΕ, με την πάροδο των ετών, έχει προσποιηθεί ότι είναι αφοσιωμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα των προσφύγων και των

μεταναστών. Εν τω μεταξύ υποστήριξε και χρηματοδότησε καταχρηστικές πολιτικές ελέγχου της μετανάστευσης σε χώρες όπως η Λιβύη όπου οι πρόσφυγες και οι μετανάστες κρατούνταν για χρόνια σε απάνθρωπες συνθήκες, συχνά υποβάλλονταν σε βασανιστήρια και όπου οι πρόσφυγες τέθηκαν σε πραγματικό κίνδυνο να υποστούν διώξεις σε περίπτωση που επέστρεφαν στη χώρα καταγωγής τους.

Τον Οκτώβριο του 2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέγραψε ένα "πρόγραμμα συνεργασίας" με τη Λιβύη για τη «διαχείριση των μεταναστευτικών ροών» και "έλεγχο των συνόρων" πληρώνοντας 50 εκατομμύρια ευρώ έως το 2013 για την υπηρεσία αυτή. Μετά από αρκετούς μήνες οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις εκφράζουν οργή για τις εκτεταμένες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τις επιθέσεις κατά των πολιτών που διαπράττονται από το καθεστώς της Λιβύης στην τρέχουσα σύγκρουση. Αν και πολύ σωστά κάνουν, αυτό αποκαλύπτει την υποκρισία που βρίσκεται στην καρδιά των πολιτικών ασύλου και μετανάστευσης της ΕΕ: αφενός ένα πρόσχημα για την προώθηση των δικαιωμάτων των προσφύγων και των μεταναστών και αφετέρου υπεράσπιση καταχρηστικών πρακτικών, για να τους εμποδίσουν από το να φτάσουν στην Ευρώπη.

Η αποτυχία να λάβουν αποτελεσματικά μέτρα για να βοηθήσουν τα πλοία που βρίσκονται σε κίνδυνο στη Μεσόγειο αποτελεί απόδειξη της βούλησης των κρατών μελών της ΕΕ να δώσουν προτεραιότητα στις πολιτικές των συμφερόντων τους παρά στα δικαιώματα των ατόμων που εγκαταλείπουν τη Βόρεια Αφρική.

Σε απάντηση των αυξανόμενων θανάτων στη θάλασσα και την αποτυχία των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων να αναχαιτίσουν αυτά τα τραγικά ατυχήματα, ο Thomas Hammarberg, ο Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης, δήλωσε ότι «όταν το να εμποδίζουμε τους μετανάστες από το να έρθουν έχει γίνει πιο σημαντικό από το να σώζουμε ζωές, κάτι έχει πάει δραματικά λάθος».

Πράγματι κάτι έχει πάει πολύ λάθος. Αποτυγχάνοντας να προσεγγίσουν και να βοηθήσουν εκείνους που φεύγουν από τη

Βόρεια Αφρική για να γλιτώσουν την απελπιστική κατάσταση, οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις οπισθοδρομούν και ακυρώνουν δεκαετίες κεκτημένων στα ανθρώπινα δικαιώματα, κατατρώγοντας αργά αλλά σταθερά την ιδέα ότι τα δικαιώματα όλων είναι ίσα.

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν ευθύνη να προστατεύουν τα δικαιώματα των προσφύγων και των μεταναστών και να τους σώζουν όταν οι ζωές τους βρίσκονται σε κίνδυνο. Οι άνθρωποι σε όλη τη Βόρεια Αφρική και τη Μέση Ανατολή έχουν δείξει το θάρρος να υπερασπιστούν τους εαυτούς τους -συχνά διατρέχοντας μεγάλο προσωπικό κίνδυνο. Δεν είναι τώρα η εποχή που η Ευρώπη πρέπει να τιμήσει το θάρρος τους με τη μικρή πράξη του να ανταποκριθεί στο ιδανικό της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για όλους;

Sherif Elsayed-Ali,

Επικεφαλής της ομάδας των Δικαιωμάτων των Προσφύγων και των Μεταναστών στη Διεθνή Αμνηστία

(Πηγή: Ελληνικό Τμήμα Διεθνούς Αμνηστίας)